

Når Amal Aden mottar over 300 trusler for å ha skrevet saklig om noe hun ser på som et problem, er det en trussel mot alles ytringsfrihet.

Vi må kjempe for dem som kjemper for oss

Debatt

Nancy Herz
spaltist

Den første helgen i november hadde jeg sterke møter med mennesker som på grunn av sin kamp for frihet har opplevd å miste den. Noen av dem, blant annet Phoye Phyo Aung fra Myanmar og Moses Akatugba fra Nigeria, var til stede på Amnesty International Norges landsmøte. Her fortalte de blant annet om hvordan vår innsats bidro til at de kan nyte sin frihet.

En som ikke kunne være med oss i Trondheim, mye grunnet ansvarsfraskrivelse fra norske myndigheters side, er varsleren Edward Snowden som i 2013 satte i gang en global debatt om masseovervåking og deretter måtte søke eksil i Russland. Snowden var med oss gjennom en videosamtale, og om motivasjonen bak hans kamp sa han: «Det handler ikke om meg. Det handler om oss. Det handler om hvilken type verden det er vi vil leve i».

Kampen koster dem dyrt

Det handler om millioner av mennesker verden over som ikke kan ta friheten for gitt. Men de fortsetter å kjempe til tross for at det koster dem dyrt. De kjemper for menneskerettighetene til dem som opplever å få den fratatt. De kjemper for vår ytringsfrihet og vår frihet som individer. Vi har mer enn noensinne en plikt til å stå opp for deres rettigheter og deres frihet.

Det er gjennom våre ytringer og handlinger at friheten kommer til uttrykk, og uten ytringsfrihet er vi i realiteten ufrie.

I Amnesty Internationals årsrapport for 2015/2016 skriver generalsekretær Sahlil Shetty: «Ikke bare er våre rettigheter truet, men det er også lovene og systemene som beskytter dem.»

Men det er ikke bare systematisk fra staters side at vår ytringsfrihet er under press. Ironisk nok finnes det mennesker som ønsker frihet for seg og sine, men som ikke nøler med å begrense andres frihet – og begrunner det med kultur, tro eller statsikkerhet. Dette gjelder også i Norge.

Når ytringsfriheten kolliderer med sterke følelser, interesser eller overbevisninger, ser vi ut til å glemme at det å ytre seg fritt og uten frykt for trusler og sjikane eller fengsel og vold er en menneskerett.

Når Amal Aden mottar over 300 trusler for å ha skrevet saklig om noe hun ser på som et problem, er det en trussel mot alles ytringsfrihet. Når unge jenter blir fortalt at de bør bli voldtatt fordi de ytrer seg, har vi alle et problem. Når helt vanlige mennesker blir stemplet som folkefiender for sine ytringer og blir frosset ut av sine miljøer fordi de tør å utfordre, må

Vi må vise at vi tør å stå sammen med dem som blir truet og frosset ut på grunn av sine ytringer, skriver Nancy Herz om blant andre den frittalende forfatteren Amal Aden.

FOTO: MONICA STRØMDAHL

Profil

Nancy Herz

- ▶ Jusstudent, samfunnsdebattant og aktivist
- ▶ I april i år fikk hun stor oppmerksomhet for sin kronikk her i Aftenposten: «Vi er de skamløse arabiske jentene, og vår tid begynner nå».
- ▶ Kronikken utløste debatt og en rekke tilsvarende ytringer fra andre unge minoritetskvinner.
- ▶ Spaltist i Aftenposten

vi vise at vi tør å stå sammen med dem.

Fritt Ord-konkurransen 2017 for elever i Videregående skole gjør nettopp dette. Med tittelen «Folkefiender» oppfordres unge mennesker til å reflektere rundt det å ikke passe inn, å bli utstøtt for å si de gale tingene, men likevel tørre å stå ved det man mener og gjør.

Kuren mot taushet

Edward Snowden er ett eksempel, og mens han er sett på som en folkehelt av mange, stemples han som en folkefiende av makthaverne i sitt eget land. Det får en til å vurdere hvorvidt begrepet folkefiend-

de er et skjellsord, eller en hedersbetegnelse. Det er lett å stemple andre mennesker som folkefiender. Det er lett å prøve å begrense andres ytringsfrihet og true mennesker til taushet.

Ingen stater som har tillit til at kritikken mot dem tåler dagslys fengsler folk for Facebook-oppdateringer. Ingen individer med et snev av selvspekt sender trusler til folk som ytrer seg.

Vi har ytringsfrihet, men også et ytringsansvar. Det gjør det enda viktigere å møte ytringer med motargumenter, og ikke med sjikane og trusler.

Vi må oppfordre helt vanlige mennesker i alle aldre til å snakke om ytringsfrihet. Snakke om dens begrensninger og hvem det er som setter dem: enten det er stat eller samfunn. Snakke om hva begrensningene gjør med mennesker og samfunnene de lever i.

Den eneste kuren mot taushet, er lyd. Den eneste kuren mot sensur og selvsensur, er å snakke høyt selv om vi kjenner til risikoen. Vi må si fra. Vi må ytre oss. Vi må bruke stemmen vår.

For å omskrive slagordet fra AINs landsmøte: Vi må kjempe for dem som kjemper for oss.

Det er vår plikt som enkeltmennesker og verdensborgere å bryte lydturen.

Kort sagt

Misvisende om FNs menneskerettigheter

Stortingsrepresentant Michael Tetzschners hevder i sin kronikk 16. november at Norge ikke bør slutte seg til klageordningen under FNs barnekonvensjon. Men det aller meste av kronikken gjelder kritikk av FNs menneskerettighetsråd. Ikke med ett ord nevner han at FNs barnekomité og FNs menneskerettighetsråd er to helt forskjellige organer, ut fra deres funksjon og sammensetning. Menneskerettighetsrådet er et politisk organ, mens Barnekomiteen er et ekspertorgan. Menneskerettighetsrådet kan fremme politisk kritikk av statene. Men Barnekomiteen skal, når den behandler klager, opptre som et rettslig organ, mye på linje med en domstol. Det er derfor uklart hva Tetzschner mener, når han hevder at komiteen ikke arbeider etter anerkjente juridiske prinsipper.

Det kan være ulike meninger om nytten av at Norge aksepterer barnekomiteens klageordning. Etter min mening er det gode grunner til at Norge bør utsette seg for denne formen for kontroll, særlig når komiteens vedtak ikke er rettslig bindende.

Geir Ulfstein
professor dr. juris,
Universitetet i Oslo

Ingen barn bør dø av kreft

Det kom ingen penger fra Kreftforeningen til forskning på barnekreft i år heller! Kreft er den hyppigste årsaken til død av sykdom hos barn i Norge, og vi ønsker at barna som overlever kreft skal leve et langt og godt liv etter endt behandling. Derfor trengs økt forskningsinnsats målrettet mot barnekreftgruppen. Dessverre henger forskning på barnekreft i Norge etter.

Kreftforeningen deler ut betydelige midler til kreftforskning hvert år, men barnekreft når ikke opp. Forskningsgruppene med tilknytning til barnekreft er internasjonalt godt forankret, men taper alltid i konkurransen med de store norske «voksenmiljøene» med langt større pasientgrunnlag. Muligheten til å bygge opp robuste nasjonale forskningsmiljøer med søkelys på barnekreft, har vært små. Til dette trengs det penger, og det ansvaret bør Kreftforeningen ta! Det må ikke alltid være slik at «de rike blir rikere og større, mens de fattige forblir fattige og små».

Vi er skuffet over at samtlige søknader fra forskningsgruppene tilknyttet barnekreft er blitt forbigått også i år. Vi appellerer til Kreftforeningen om å dele vår visjon om at ingen barn bør dø av kreft – og derfor satse mer på barna og dermed fremtiden!

Ellen Ruud
professor og barnekreftlege,
Oslo Universitetssykehus
Bernward Zeller
leder, Nasjonal Kompetanse-
tjeneste for solide svulster
hos barn, Oslo
Universitetssykehus

▶ Den eneste kuren mot sensur og selvsensur er å snakke høyt